

szinvonallal szemben megjavították — még mindig az elégtelen termelési krízis és az infláció veszedelme ellen fognak harcolni.

A háboru utáni krízis lezajlása és az európai valuták legalábbis részbeni stabilizációja után megkezdődik az új teljes ipari ciklus. Ez a ciklus azonban nem az 1921-29 évek ciklusaihoz lesz hasonló melyet — különösen az Egyesült Államokban és Németországban — viszonylagosan erős fellendülés jellemezett, hanem inkább az 1929-37 évek ciklusához melyet a »sajátos természetű depresszió« jellemezett, mely nem vezetett a teljes üzleti felélénküléshez. Azok a tényezők amelyek annak idején megakadályozták a teljes fellendülés bekövetkezését: a tőke határtalanul kapzsi terjeszkedési vágya és a társadalom szűk korlátok közé szorított vásárlóképessége közötti éles ellentét és az ezen ellentéttel kihívott krónikus szűneteltetésre illetőleg elégtelen kihasználása a termelőszekőknek és a krónikus munkanélküliség — melyek nagyobb erővel fognak fellépni a háboru utáni évek első »normális« ciklusa elkövetésével.

Hargulyozzuk kell azonban, hogy a Szovjet Unió, melynek gazdasági rendszere kizárja a túltermelés krízisének lehetőségét, stabilizáló tényezőként fog hatni a kelet-európai országok gazdaságára. Ha az Egyesült Államok és Anglia túltermelési krízise hatással is lesz a kapitalista világ összes országainak gazdaságára úgy a tény, hogy a Szovjet Unióban krízisnek helye nincs — kedvezően fog kihatni mindazon országokra, melyek gazdaságilag szoros összeköttetésben lesznek a Szovjet Unióval.

FIGYELŐ

A KÉPZŐMŰVÉSZET IDŐSZERŰ KÉRDÉSEIRŐL

A megvert fasiszták rombolva és gyújtogatva vonultak ki országunkból. Talán önmaguk vigasztalására, vagy megmaradt erők egyetlen lehetséges alkalmazásaként pusztítottak el még az utolsó percben is mindent, ami utjukba került. Elcsendesült a harci zaj és amikor eloszlott a robbanások és az égő parasztkunyhók füstje, elénk tárult az első béke nap világosságánál az a megrendítő tájkép, amelyet országunk feldúlt, felperzselt és letarolt vidékei alkotnak. Sokat szenvedett emberek százazrei találtak üszkös romokat, véres köveket egykori falvaik városaik helyén. Az ország népei, az új államhatalom az újjáépítés feladataival találta magát szemben. Hatalmas

erőkifejtést, harcot jelent ez az éhínség, hajléktalanság, a ragályok fenyegető veszedelme ellen.

Ez a fenti leírás bármennyire is ismert már és fölöslegesnek tűnik azért áll itt, mert ezuttal a véres bölcsők, elhamvadt háztetők és felrobbantott hidak nem csupán egy kárjelentés adatai, hanem meghatározói a képzőművészet mai szellemének, formájának és tartalmának.

Milyen tehát ma a képzőművészet szelleme?

A művészek, amennyiben valóban azok a közelmúlt vihar hatása alatt állanak. Egyesek a vér és a könny, a pusztulás és az erőszak jeleneteinek visszahatásával kísérik meg kifejezni

felgyülemlett mondanivalójukat. Bizonytalan kézzel nyulnak ezek a művészek az új téma felé. Öntudatlanul is azon igyekeznek, hogy megszokott eszközeikkel és kipróbált módszerekkel közelítsék meg az új valóságot. A békeévek tájképfestője, kinek régebbi képein gyakran szerepeltek piroscerepés házikók, ma üszkös romokat fest. A zsánerfestő aki néhány év előtt a gyümölcsfa árnyékában gondtalanul olvasó fiatal asszonyt festett, ma gyászban találná modelljét, aki gyermekét, férjét vagy testvérét siratja. A gyümölcsfákat pedig a tankok taposták el. Ha művész vagy, mutasd meg hát milyen nyomot hagy lelkedben a pusztulás képe. Más művészeket a fegyverre kelt nép hőskölteményszerű harca készített szólásra. Az acélhítű harcosok hősöket kitermelő csatái, rohamai parancsolóan követelik művészetünköt a megörökítésüket a jövő nemzedékek számára. A festők és szobrászok ilyenirányú kísérletei azonban idáig még nem jártak eredménnyel. Miért? Egyrészt, mert a művészek közül, akik népükkel vállalva harcba keltek, sokan nem tértek vissza onnan. Mások akik ott jártak ugyan és közvetlen átélésük van, vagy olyanok, akik szélvédett helyen várták ki a küzdelem kimenetelét, nem rendelkeznek kellő kifejező eszközzel ahhoz, hogy a megvívott harc témáit feldolgozzák. Mit is jelent ez és mért van ez így? A polgári művészet, amelynek talajából a most élő művészek táplálkoznak téma tekintetében egy ugyan-

csak használhatatlan kelléktárat hagyott ránk. Mit kezdjünk most ezzel a nagy tömeg birsalmával, gitárral, lustán elterülő rózsaszínű női testtel, tarka keleti mintájú rongyokkal, levesestányérral és öszirózsával, kérdezik tanácstalanul a festők. A témák amelyeket a történelmi valóság állított, a művészek elé emberábrázolást kívánnak — figurális kompozíciót. A polgári művészetben az emberábrázolás a szolgaszerű, behizelgő arcképfestészetten kívül leggyakrabban rózsaszínű ködök, tovasuhanó árnyékemberek, fátyoltáncot járó balerina ábrázolásában merült ki.

A ma festészete vérezni, izzadni, szeretni és ütni tudó ember ábrázolását kívánja meg. A művészeti iskolák programja és a tehetséges művészek önképző munkája meghozzák majd a kívánt eredményt. Képben és szoborban kifejezésre jut majd az a nagy anyag, amelyet ma még tehetetlenül kerülgetnek a mesterek — kicsinyek és nagyok egyaránt.

Ma nincs festékanyag, vászon, gipsz, kő, bronz, műterem. De hisszük, hogy talán ugyanakkorra, amikor gazdasági sebeink annyira begyógyulnak, hogy az elsősegély és a szükségmegoldások után sor kerül az új tervek kivitelére; készen fognak már állni a képzőművészek, hogy igazi feladatukat teljesítsék: hogy ábrázolják, lerögzítsék népeink hősi harcát, győzelmét és boldog otthonának felépítését.

Boschán György

A DOLGOZÓ MAGYARSÁG ÚJ SZINHÁZA

Árnyéki Jugoszláviában a magyar tömegeknek nem volt állandó színházuk. Még megánkezdeményezésre sem engedélyeztek — egyetlen tiszavirágéletű kísérletet leszámítva — állandó színházalapítást a reakciós államvezetők.

Egészen a nagy világháború kitöréséig csak a műkedvelői előadások révén jutott a magyar közönség színjátékszínházhoz. A műkedvelő társulatok azon-

ban többnyire a vidékies elmaradottsági egyletek vezetőségének szeszélyes és színműrodalmilag alacsony színvonalú kívánságaihoz alkalmazkodtak: és csak a vajdasági magyar kulturális élet gócpontjaiban, néhány városban, ahol igazi színművészek és színészekké érett, díjazott álműkedvelők működtek (elsősorban Szuboticán), tűzhettek néhanapján a színiátszásveze-